

Een erfenis afwickelen

Netwerk Notarissen

www.netwerknotarissen.nl

Als iemand overlijdt, is het afhandelen van de erfenis niet het eerste waaraan nabestaanden denken. Toch moet na een overlijden een en ander worden geregeld. Wat moet er bij de afwikkeling van een erfenis allemaal gebeuren? En: wie gaat dat allemaal regelen?

Een eerste indruk van de afwikkeling

Bij een afwikkeling moet u onder meer denken aan:

- > Praktische zaken en administratie.
Bijvoorbeeld: opzeggen van abonnementen en lidmaatschappen, het onderbrengen van huisdieren, het afhandelen van verzekeringen.
- > Opvragen van uitkeringen bij de pensioenmaatschappij etc.
- > De laatste aangifte die moet worden gedaan voor de inkomstenbelasting van de overledene.
- > Aangifte voor de erfbelasting.
- > Uitvoeren van het testament/verdelen van de erfenis.

De erfgenamen of degene die in het testament tot executeur is benoemd regelen de afwikkeling van de erfenis. Ook de notaris kan op verzoek van de erfgenamen/executeur de erfenis afwickelen.

Wie zijn de erfgenamen?

Als iemand overlijdt, is het allereerst van belang na te gaan of de overledene een testament heeft gemaakt. Er moet namelijk worden vastgesteld wie de erfgenamen zijn. Erfgenamen zijn degenen die erven en dus meedelen in de erfenis. In een testament kunnen erfgenamen worden aangewezen. Verder kunnen er in het testament wensen over de uitvaart zijn opgenomen. Er kan in het testament ook een executeur zijn aangewezen die de uitvaart moet regelen en de afwikkeling van de erfenis moet verzorgen.

Als er geen testament is, dan bepaalt de wet wie de erfgenamen zijn. De wet heeft de mogelijke erfgenamen in vier groepen verdeeld: in de eerste groep erven de echtgenoot en kinderen. Als de overledene ongetrouwd was dan erven zijn ouders, broers en zussen (groep 2). Als een broer of zus eerder is overleden, komen hun afstammelingen (kinderen of kleinkinderen) voor hen in de plaats. Heeft de overledene geen familieleden

in de eerste en tweede groep, dan komen de grootouders aan bod en als zij zijn overleden hun afstammelingen (groep 3). Zijn er geen familieleden in groep 3, dan erven de overgrootouders en hun afstammelingen als de overgrootouders zijn overleden (groep 4).

De notaris kan voor u onderzoeken of er een testament is. Bij het Centraal Testamentenregister te Den Haag worden alle testamenten geregistreerd.

Wie is de executeur?

Een executeur wordt aangewezen in een testament. Tot 1 januari 2003 was het ook mogelijk om in een codicil een executeur aan te wijzen. Alleen de overledene kan een executeur hebben aangewezen; erfgenamen kunnen dat niet. De functie van executeur brengt allerlei rechten en plichten met zich mee. Degene die in een testament of codicil als executeur is genoemd, kan daarom de functie van executeur weigeren.

De executeur heeft als taak de erfenis af te wikkelen. De executeur is degene die het recht heeft de bezittingen van de overledene te beheren. Beheren betekent onder meer de administratie bijhouden over de bezittingen en de schulden en ervoor zorgen dat de bezittingen in goede staat blijven. Een voorbeeld: de executeur moet ervoor zorgen dat de tuin rond het

huis van de overledene niet verwilderd raakt. Een ander voorbeeld: uitkeringen die na het overlijden op de rekening van de overledene worden bijgeschreven, blijven niet op de betaalrekening staan maar worden door de executeur naar de spaarrekening overgeboekt. Onder beheren valt ook: een krantenabonnement van de overledene opzeggen omdat anders de kosten onnodig doorlopen.

De executeur inventariseert wat er allemaal moet gebeuren, zoals: welke rekeningen moeten worden betaald? Lopen er abonnementen die kunnen worden opgezegd? Zijn er nog hulpmiddelen die moeten worden teruggebracht naar de thuiszorg? Moet het huurhuis worden opgeleverd? Als er genoeg geld op de rekeningen van de overledene staat, kan de executeur beginnen met het betalen van nota's. Op grond van de wet moet de executeur eerst een boedelbeschrijving opstellen. Dit is een overzicht waarin alle bezittingen en schulden van de overledene zijn opgenomen.

Zolang de executeur nog met zijn werk bezig is, kunnen de erfgenamen niet overgaan tot verdeling van de erfenis en kunnen zij bijvoorbeeld het huis niet verkopen zonder dat de executeur hiervan weet heeft en ook zijn handtekening onder het koopcontract zet. Pas als de executeur klaar is met zijn werk, kan de

erfenis worden verdeeld (al dan niet in overleg met de notaris). Alle schulden zijn dan betaald, er worden geen betalingen (inkomsten) meer verwacht en alle zaken van de overledene zijn afgewikkeld.

In de wet is het loon van de executeur bepaald op 1% van het saldo (bezittingen -/- schulden) van de erfenis, maar de overledene kan in zijn testament anders hebben bepaald.

De verklaring van erfrecht

Vaak moet na het overlijden een verklaring van erfrecht worden opgemaakt. Een verklaring van erfrecht is een verklaring van een notaris waarin staat vermeld wie is overleden, wie op grond van de wet of een testament de erfgenamen zijn en wie er kan handelen. Meestal wordt een dergelijke verklaring gevraagd door banken of andere instellingen.

Naast het nagaan of er een testament is gemaakt, controleren wij bij het bevolkingsregister de personalia van de overledene en van de erfgenamen. Verder informeren wij de erfgenamen over de inhoud van het testament en de consequenties die het erven voor iemand heeft. Als er geen testament is, stellen wij aan de hand van de wet vast wie de erfgenamen zijn. Ook bespreken wij met de erfgenamen of zij de erfenis willen accepteren.

Als er meer erfgenamen zijn en het de bedoeling is dat één van hen de erfenis verder afwikkelt, kunnen wij volmachten opstellen. De erfgenaam aan wie volmacht wordt verleend, kan dan met deze volmachten namens de andere erfgenamen handelen. Is er een executeur dan zal deze in eerste instantie de erfenis afwikkelen. Wij zullen aan hem de verklaring van erfrecht, die in het geval er een executeur is ook wel 'verklaring van executele' heet, geven.

Erfenis altijd accepteren?

U hoeft een erfenis niet te accepteren als u dat niet wilt. U heeft namelijk de keuze een erfenis te aanvaarden, te verwerpen of beneficiair te aanvaarden. Als u eenmaal een keuze heeft gemaakt, kunt u deze keuze in principe niet meer veranderen.

Niet altijd heeft een erfgenaam de vrije keuze om zuiver te aanvaarden, te verwerpen of beneficiair te aanvaarden. Voor minderjarigen, personen die onder curatele staan, personen die in de wettelijke schuldsanering zijn betrokken of die failliet zijn verklaard, is er geen vrije keuze. Zij kunnen alleen beneficiair aanvaarden. Bij het verwerpen van een erfenis is voor deze personen vaak toestemming van de kantonrechter nodig. Voor personen van wie het vermogen door de rechter onder bewind is gesteld, geldt in veel gevallen dat zij alleen beneficiair kunnen aanvaarden of verwerpen met toestemming van de kantonrechter.

Als een erfenis zuiver wordt aanvaard, is een erfgenaam met zijn privévermogen aansprakelijk voor de schulden uit de erfenis. Als er in de erfenis meer schulden dan bezittingen zijn, moet de erfgenaam met privévermogen dit tekort aanvullen. Het is dus van belang om, voordat een erfenis wordt aanvaard, eerst te onderzoeken of de overledene schulden heeft.

Door beneficiair te aanvaarden, wordt een erfgenaam niet met zijn privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de overledene. De erfenis moet bij beneficiaire aanvaarding volgens de formele regels uit de wet met betrokkenheid van de rechter worden afgewikkeld (dit wordt 'vereffening' genoemd). Als een erfgenaam besluit dat hij niets uit de erfenis wil hebben, dan verwerpt hij de erfenis. Daarmee doet een erfgenaam definitief afstand van zijn aanspraken op

de erfenis en is dan ook niet aansprakelijk voor de schulden van de overledene. Een erfgenaam die beneficiair wil aanvaarden of wil verwerpen moet daarvoor een verklaring afleggen bij de rechtbank. Dit kan ook via ons worden geregeld.

Let op: als een erfgenaam zich naar buiten toe als erfgenaam heeft gedragen (bijvoorbeeld door het verkopen van de bezittingen van de overledene) en daarna nog beneficiair wil aanvaarden, is dit vaak niet meer mogelijk. Door bepaalde gedragingen lijkt voor derden de erfenis dan namelijk al aanvaard en er kan maar één keer een keuze worden uitgebracht.

Erfbelasting voor de erfgenamen

Erfgenamen kunnen te maken krijgen met erfbelasting. Een erfgenaam hoeft alleen erfbelasting te betalen als meer wordt geërfd dan het vrijgestelde bedrag. Voor een echtgenoot of partner (die aan de voorwaarden voldoet) is het vrijgestelde bedrag in 2010 € 600.000 (hier moeten pensioenaanspraken vanaf worden getrokken). Kinderen kunnen van hun ouder € 19.000 belastingvrij erven; voor gehandicapte kinderen is het vrijgestelde bedrag € 50.000. Voor kleinkinderen is het vrijgestelde bedrag ook € 19.000 (2010). Voor alle andere erfgenamen is het vrijgestelde bedrag € 2.000 (2010).

De aangifte voor de erfbelasting moet binnen acht maanden na het overlijden bij de Belastingdienst worden ingediend. Op verzoek kan de Belastingdienst deze termijn verlengen. De aangifte kan worden gedaan door de erfgenamen of de executeur. Wij kunnen ook de aangifte verzorgen.

Als op grond van het testament het erfdeel van de kinderen nog niet wordt uitbetaald, moet toch erfbelasting worden betaald als het erfdeel per kind meer is dan € 19.000 (vrijgestelde bedrag 2010). In het testament of in de wet is bepaald dat de overgebleven partner de erfbelasting over de erfdelen van de kinderen betaalt.

Erfenis verdelen

Het testament kan bepalen hoe de erfenis verdeeld moet worden. De voorschriften van het testament moeten dan worden gevolgd. Voordat er verdeeld kan worden, moeten – als de overledene dat heeft bepaald – legaten worden afgegeven of uitgekeerd. Een legaat is een regeling in een testament van een bepaald bezit (bijvoorbeeld: inboedel of auto) of geldbedrag. Over het uitkeren van legaten aan de in het testament genoemde begunstigde(n) kunnen wij de erfgenamen of de executeur informeren.

Soms zijn er ook andere formaliteiten die vervuld moeten worden bij de rechtbank, bijvoorbeeld als een erfgenaam minderjarig is of onder curatele staat. Ook daarbij kunnen wij van dienst zijn.

In een aantal gevallen moet de verdeling van de erfenis worden vastgesteld in een notariële akte. Dat hangt af van de wet of het testament. Bij de verdeling van sommige bezittingen is een notariële akte nodig omdat de wet het voorschrijft. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het verdelen van een woning of aandelen in een bv. In andere gevallen zijn de erfgenamen vrij in de verdeling.

Wij adviseren met de verdeling van de bezittingen die van grote waarde zijn te wachten totdat de erfbelasting is betaald. Inboedel en andere kleine persoonlijke bezittingen van de overledene kunnen al eerder worden verdeeld. Bij waardevolle bezittingen is het verstandig deze te laten taxeren. Als er effecten tot de erfenis behoren, is het raadzaam om kort na het overlijden met de andere erfgenamen af te spreken of de effecten moeten worden verkocht of moeten worden aangehouden. De effecten kunnen namelijk in waarde dalen als de beurs vlak na het overlijden inzakt. Niet iedere erfgenaam is bereid dit risico te nemen.

Getrouwde partners met kinderen

Vanaf 2003 is in de wet geregeld dat als één van beide ouders (die zijn getrouwd of een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan) overlijdt, de zogenaamde wettelijke verdeling geldt. Dit houdt kort gezegd in dat de echtgenoot/partner en de kinderen erven, maar dat de kinderen hun erfdeel pas kunnen opeisen bij het overlijden van de langstlevende echtgenoot/partner en bij andere in de wet genoemde situaties.

In een testament kan deze wettelijke regeling worden aangevuld of juist van de wettelijke regeling zijn afgeweken. Het testament bepaalt dus wie de erfgenamen zijn en hoe de erfenis wordt verdeeld. De overledene kan hebben gekozen voor een wettelijke verdeling of een andere verdeling van zijn erfenis.

Ongetrouwde partners met kinderen

Als iemand overlijdt en een ongetrouwde partner en kinderen achterlaat, bepaalt het eventuele testament en het samenlevingscontract wie de erfgenamen zijn en hoe de erfenis wordt verdeeld. De overledene kan bijvoorbeeld via zijn samenlevingscontract en testament hebben geregeld dat de partner en kinderen zijn erfgenamen zijn maar dat de kinderen hun erfdeel pas kunnen opeisen als ook de laatste partner is overleden.

Codicil

Voor sommige regelingen bij overlijden hoeft geen testament gemaakt te worden. In de wet is een beperkt aantal regelingen opgenomen die door middel van een zogenaamd codicil kunnen worden vastgelegd. Een codicil is een handgeschreven stuk dat de overledene zelf heeft gemaakt. Wat kan in het codicil zijn geregeld? Bijvoorbeeld aan wie hij kleren, bepaalde sieraden, inboedel en boeken heeft nagelaten.

De wet hanteert strikte voorschriften voor het opstellen van een codicil. Als deze voorschriften niet door de overledene zijn gevolgd, kan na overlijden blijken dat het codicil niet geldig is. Een codicil is niet geregistreerd bij het Centraal Testamentenregister en is door de overledene zelf bewaard. In sommige gevallen beschikt de notaris over het codicil als er bijvoorbeeld ook een testament is.

Praktische zaken die vaak na een overlijden moeten worden geregeld

Denk dan aan:

- > Het opzeggen van abonnementen en lidmaatschappen.
- > Het terugbrengen van hulpmiddelen naar de thuiszorg.
- > Het opleveren van een huurhuis of het ontruimen van een kamer in het verzorgingstehuis.
- > Het onderbrengen van een huisdier van de overledene.
- > Het opzeggen van verzekeringen die niet meer nodig zijn.
- > Het laten doorsturen van de post die nog op naam van de overledene wordt ontvangen.

Een aantal instanties zullen op de hoogte moeten worden gesteld van het overlijden. Hierbij kan worden gedacht aan:

- > De (voormalige) werkgever.
- > Creditcardmaatschappij in verband met de opzegging van de creditcard van de overledene.
- > Het pensioenfonds waar de overledene pensioen opbouwde.
- > De verzekeringsmaatschappij waar de overledene een polis had.
- > De bank in verband met de rekeningen die de overledene had en de eventuele bankkluis.

In verband met het overlijden doen mogelijk verschillende organisaties/instanties een uitkering. Soms komt deze uitkering toe aan de erfgenamen, soms aan de echtgenoot/partner van de overledene of andere betrokkenen. Dit hangt af van de (polis)

voorwaarden die de betreffende organisatie/instantie hanteert.

Daarom schakelt u ons in bij de afwikkeling van de erfenis

- > Omdat instanties hebben gevraagd om een verklaring van erfrecht.
- > Omdat u advies wilt of u de erfenis wel moet aanvaarden.
- > Omdat wij voor u de aangifte erfbelasting kunnen doen.
- > Omdat wij u helpen bij de complete afwikkeling van de erfenis.
- > Omdat wij in veel gevallen kunnen voorkomen dat er onenigheid tussen de erfgenamen ontstaat.
- > Omdat wij dé deskundige zijn op het gebied van de afwikkeling van erfenissen.

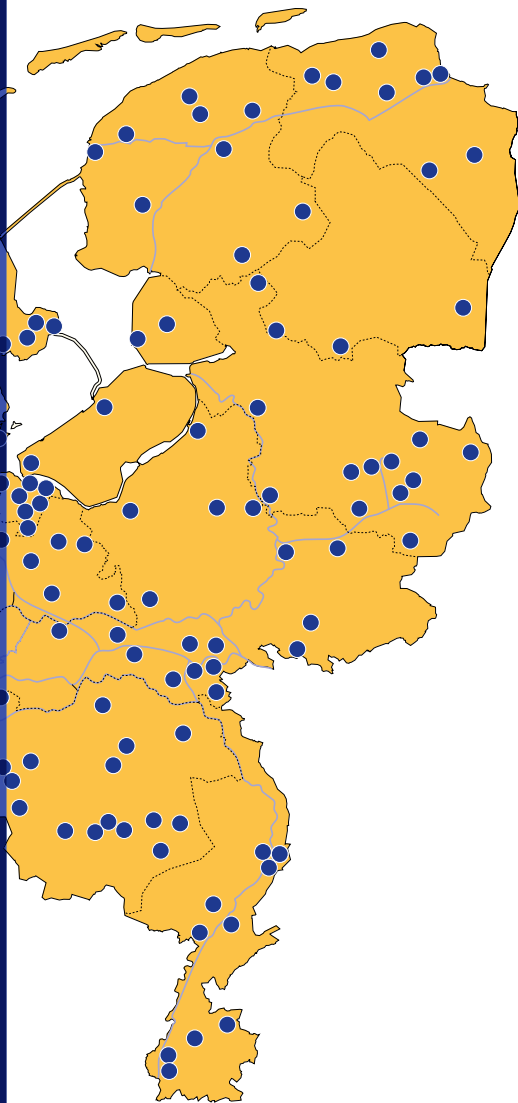
De afwikkeling van erfenissen behoort tot onze dagelijkse werkzaamheden. Wij zijn dé ervaren deskundige op dit gebied. Wij bemiddelen tussen de erfgenamen en hebben specialistische kennis van de erfwet en het belastingrecht bij overlijden. Wij kunnen voor u de complete afwikkeling van de erfenis in goede banen leiden. De afwikkeling van de erfenis uit uw handen ... in onze vertrouwde handen.

Ook als u de afwikkeling van de erfenis zelf wilt regelen, is het verstandig vooraf ons advies in te winnen. Wij luisteren, informeren en adviseren over juridische, financiële en fiscale gevolgen die het erven voor u heeft.

Ons kantoor is aangesloten bij Netwerk Notarissen, het landelijke samenwerkingsverband van ruim 160 zelfstandige notariskantoren. Wij werken samen door kennis te delen op het gebied van juridisch onderzoek, vakopleiding, kwaliteitszorg en bedrijfsvoering. Voor u betekent dit onder meer:

- > Onze adviezen en akten altijd gebaseerd op de laatste wetswijzigingen en andere ontwikkelingen.
- > Goed leesbare akten.
- > Belangen zorgvuldig en efficiënt behandeld.
- > Inzicht in de werkzaamheden die wij verrichten.

Wij luisteren naar uw wensen, ondersteunen bij het maken van keuzes en zorgen ervoor dat uw levenszaken juridisch juist worden geregeld.

Uitgave: september 2010 • Nr.: 0100_282

Deze brochure geeft algemene informatie over het genoemde onderwerp. Door het algemene karakter van de informatie kan de brochure onvolledig zijn.

Hoewel we bij de samenstelling van deze brochure zorgvuldig te werk zijn gegaan, kunt u geen rechten ontleen aan de inhoud daarvan. De inhoud van de brochure mag niet worden beschouwd als een persoonlijk advies; de toepassing hangt af van ieders persoonlijke situatie. Wij zijn niet aansprakelijk voor eventuele schade ontstaan door onjuiste en/of incomplete informatie in deze brochure. Om optimaal te kunnen adviseren hebben we inzicht nodig in een persoonlijke situatie. We nodigen u daarom van harte uit voor een gesprek op ons kantoor.

Netwerk Notarissen

www.netwerknotarissen.nl